

واته لکی

(ضرب المثل‌های لکی)

www.ketab.ir

نویسنده: فرح بساطی

سرشناسه	: بساطی، فرح، ۱۳۵۴
عنوان و نام پدیدآور	: واته لکی (ضرب‌المثل‌های لکی) / نویسنده فرح بساطی
مشخصات نشر	: تهران، آرون، ۱۴۰۰
مشخصات ظاهری	: ۲۰۲ ص.
شابک	: ۳ - ۴۱ - ۷۷۳۵ - ۶۲۲ - ۹۷۸
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
موضوع	: ضرب‌المثل‌های لکی
موضوع	: Proverbs, Laki
رده‌بندی کنگره	: PIR ۳۲۸۶
رده‌بندی دیوبی	: فا ۹ / ۳۹۸
شماره کتابخانه ملی	: ۸۴۵۶۴۳۴

واته لکی (ضرب‌المثل‌های لکی)

نویسنده: فرح بساطی

ناشر: انتشارات آرون

چاپ اول: ۱۴۰۰

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

۷۵۰۰۰ تومان

نشانی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان وحید نظری

نرسیده به خیابان منیری جاوید، پلاک ۱۰۵، واحد ۳ تلفن: ۵۱ - ۶۶۹۶۲۸۵۰

ایمیل: Arvannashr@yahoo.com وبسایت: Arvannashr.ir

۳ - ۴۱ - ۷۷۳۵ - ۶۲۲ - ۹۷۸

پشت جلد:

تصویر یکی از دست‌نوشته‌های پدرم در سال ۱۳۵۶ شمسی

به نام خدا

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۱۱	پیشگفتار
۱۵	واژه‌ها به ترتیب حروف الفبا
۱۶۹	لابردنگ، لاپیچک، لاقاو، کنایه
۱۹۶	توضیحات
۲۰۲	منابع و مأخذ

مقدمه

فرهنگ و ادبیات ملی هر ملت زائیده‌ی فرهنگ و ادبیات فولکلور (بومی) آن کشور می‌باشد، ادبیات بومی اما برگرفته شده از بایدها و نبایدها و آرزوها و به‌طور کلی از متن زندگی توده مردم برخاسته شده است.

پروسه ادبیات بومی که در زبان دیگران آن را (فولکلور) می‌نامند پروسه‌ای است در دو فصل نظم و نثر که آنچه در این مجال به آن پرداخته می‌شود ضرب‌المثل‌ها هستند که بخش جدا و منحصری از ادبیات بومی هستند و جالب اینجاست که ضرب‌المثل‌ها تنها فصلی هستند که هم اشاره به نظم دارد و هم به نثر، این فصل پنجره‌ایست که می‌توان از آن به دنیای نظم و نثر نگاهی کارشناسانه انداخت.

ادبیات لکی که زبان گردآورنده کتاب پیش‌روی شماست چندیست مورد توجه فرزندان پژوهشگر خود قرار گرفته است در گذشته بیشتر مستشرقین جهانگرد و محقق ضمن بازدید از جغرافیای طبیعی منطقه برای خالی نبودن عریضه خود و برخی مقاصد سیاسی نگاهی تفرس‌گرایانه و غیر کارشناسانه که منتج از عدم شناخت آنها با فرهنگ و زبان بومی مناطق مختلف ایران زمین بوده به ادبیات ما می‌کردند که حاصل این نیم نگاه‌ها هزاران شبهه و خلق سؤال‌های زیادی در میان

پژوهشگران و ادبای معاصر شده است، اما امروزه فرزندان این دیار با گذراندن سطوح عالی آکادمی خود بر آن شده‌اند که داد سکوت چندین ساله را از زمان گرفته و غبار غم‌آلود گذشت تاریخ را از برگ برگ فرهنگ و ادبیات مادری بزدایند.

خانم بساطی یکی از همین فرزندان فهیم و آگاه به کار، در این خصوص دیار لک می‌باشد.

ادبیات بومی ما علیرغم اینکه در فصل منشور حرف‌های فراوان برای گفتن دارد اما تا امروز کمتر توجهی به آن شده است؛ مانند زمینه‌های مثل‌ها (پاچا)، ضرب‌المثل‌ها، زبانزدها، چیستان‌ها و...

در این کتاب گردآورنده با پژوهش در عرصه ضرب‌المثل بر آن شده تا خواننده را با فضای کلی و چگونه اندیشیدن و قصد و هدف مردمان لک برای خلق ضرب‌المثل‌ها آشنا کند.

ضرب‌المثل‌ها چه در محتوا و چه در فرم تا امروز که به ما رسیده‌اند در بستر رودخانه‌ی زمان صیقل خورده و چنان مروارید شاهواری امروزه به ما رسیده‌اند. اگر ضرب‌المثلی در فرم شعر یا در فرم یک دم داستان (مینی مالیستی) بیان شده است باید دانست که دانش زمان و خرد جمعی آن را اینگونه پذیرفته و شکل داده است، پس بر ماست که در نگهداری این گنجینه‌های فرهنگی تمام و کمال و غایت تلاش خود را انجام دهیم و از اعمال سلاقی بی‌ریشه در تحول و دگرگونه کردن این میراث گرانبها خودداری کنیم، مگر با آشنایی کامل و تخصص، درصدد ترمیم بعضی افتادگی‌ها و گمشده‌های تاریخی بر آئیم.

اگر فصول ادبی لکی را به سه فصل شفاهی و بینابین و معاصر تقسیم کنیم، ضرب‌المثل‌ها در فصل شفاهی می‌گنجند و اغلب در فصل

بینابین که عرصه تگ‌تازی شعرای بزرگ گذشته لک تبار می‌باشد تک‌بیت‌هایی در بستر زمان به عنوان ضرب‌المثل در محاوره مردم رایج شده‌اند.

اثر پیش روی شما حاصل پژوهش و تحقیق چند ساله خانم بساطی می‌باشد که دارای ویژگی‌ها و نکاتی است که به قرار ذیل توضیح می‌دهم.

اول؛ از آنجا که ادبیات لکی هنوز متأسفانه قاعده‌ای خاص برای نوشتار ندارد اولین و اساسی‌ترین مشکل نویسندگان آغاز می‌گردد که چگونه باید بنویسد تا همگان بدانند و بخوانند آنچه را حاصل زحمات پژوهشی اوست، گردآورنده در این کتاب با ذوق و سواد و تخصص و از همه بهتر مشورت با ادبا و شاعران معاصر لک از عهده رفع تقریبی این مشکل برآمده است.

دومین کار نیک و سنجیده گردآورنده تکیه نکردن به یک محیط جغرافیای خاص بوده که متأسفانه این خرده بر بسیاری از محققان و پژوهشگران ادبی دیار لک روا می‌باشد، اما گردآورنده این کتاب با تحقیق در جغرافیای ادبی نقاط مختلف مردمان لک به کار خود عیاری بیشتر داده است و این عیار را با محک مطالعه کتاب می‌توان سنجید.

سومین ویژگی اثر مقابل شما اعتماد و تکیه پژوهشگر به زبان واحد ادبی لکی است که از دیرباز در ادبیات منظوم و منثور ادبیات لک محسوس و ملموس بوده و هست بر خلاف بعضی کارهای ناهنجار که باعث تفرقه ادبی در میان پژوهشگران لک گشته است، اگر شما شعر حضرات ترکه میر و سید یعقوب ماهیدشتی و سید نوشاد اول و دوم و ملا حقعلی و ملا منوچهر و ملا نجف آزاد بخت را که هر کدام در یک

محیط جداگانه از جغرافیای مردمان لک تبار می‌زیسته‌اند را با هم بسنجید خواهید یافت که گویی شعرهای سروده شده از یک شاعر است.

این باعث ایجاد وحدت کلمه و بیان می‌باشد که همان گمشده‌ی امروز مردمان لک است و در نبود آن هنوز نتوانسته‌ایم به یک نوشتار متحد دست یازیم.

به هر روی این کتاب و دیگر تصانیف پژوهشگران دیار خردمند و ادب‌پرور لک می‌توانند با تعمق و تأمل درست و سنجیده هم در میراث گرانبهای رسیدم به دستمان و هم با همفکری و مشورت با جمع ادبای خردمند و نیکو خصال دیارمان گام‌های بلندی برای ماندگاری فرهنگ و ادبیات لکی باشد، بی‌شک امروز در رشد و نمو تکنولوژی که گذاری بایسته و شایسته است و ناگزیر اگر برای پایدار ماندن فرهنگمان چاره‌ای اندیشه نکنیم و اگر وحدت عمل و کلمه نداشته باشیم در زیر چرخ‌های بی‌سکون و همواره رو به جلوی عصر دود و آهن و شتاب تکنولوژی، برای همیشه چنان چندین و چند خرده فرهنگ دیگر به غبار خاطره‌ها سپرده خواهیم شد... پس اینگونه تألیف‌ها و پژوهش‌ها باید در گام اول خردمندانه و عالمانه تهیه و تدوین گردند و بر ماست که مایه‌ی دلگرمی زحمات این عزیزان باشیم، تا در آتیه این عصر پرشتاب بی‌سکون جای برای ماندن و حرفی برای گفتن داشته باشیم.

عبدالعلی میرزانی

۱۴۰۰/۵/۵